

## Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

στον 8ο Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό “Κύπρος-Ελλάδα-Ομογένεια: Εκπαιδευτικές Γέφυρες” για μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ελλάδας, Κύπρου και Ομογένειας.

1<sup>ο</sup> βραβείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

### «Άφησα μέσα την ψυχή μου»

Άνοιξα διστακτικά την πόρτα και πέρασα μέσα στο δωμάτιο αργά και σταθερά, προσπαθώντας να κρατήσω την ψυχραιμία μου. Η κόρη μου, πίσω μου, μπήκε και αυτή μέσα, μπορούσα να καταλάβω πόσο άβολα την έκανε να νιώθει αυτό το μέρος. Της έκανα νόημα να φύγει και μια έκφραση ανακούφισης εμφανίστηκε αμέσως στο πρόσωπό της.

Βγαίνοντας συνέχισα να παρατηρώ τα απομεινάρια του παλιού μου σπιτιού, τα μισογκρεμισμένα κάγκελα της αυλής, τα ξεχαρβαλωμένα σκαλοπάτια, την εξώθυρα. Όλα στη θέση τους, αλλαγμένα από τα χρόνια, αλλά εκεί. Να επιμένουν να μου θυμίζουν τα απογευματινά καφεδάκια με τις γειτόνισσες κάτω από την κκεραζιά, τη μάνα με την ποθκιά, τις φωνές των παιδιών της γειτονιάς. Η γιαγιά να κάθεται στην πολυθρόνα της και να πλέκει, λέγοντας ιστορίες για τα νιάτα της. Τόσες θύμησες...

Το αγάπησα πολύ το σπίτι αυτό στον Αϊ Γιώργη και επιμένω να το επισκέπτομαι συχνά με τον ίδιο κόμπο πάντα στην ψυχή μου. Το σπίτι που γεννήθηκα και έζησα ως τα είκοσι χρόνια μου με τη μάνα, τον πατέρα, τη μεγαλύτερη αδερφή και δυο βήματα πιο πέρα το πιο μεγάλο που έφτιαξα με τον άντρα μου όταν κάναμε τη δική μας οικογένεια. Ρημαγμένα και τα δυο, σαρακοφαγωμένα από τις πληγές της Ιστορίας, το ένα να κείται μοναχό και το άλλο να το χαίρονται οι ξένοι. Στέκομαι και κοιτάζω επίμονα. Με εντοπίζουν οι τωρινοί ένοικοι του σπιτιού μου και αποστρέφουν το βλέμμα τους θορυβημένοι από τη θλίψη μου. Αλήθεια, τι μπορεί να σκέφτονται τώρα, αυτοί που με βλέπουν να παρατηρώ ενοχλητικά τη νεραντζιά της αυλής μου αναζητώντας τα ίχνη από το δέσιμο της κούνιας που είχα φτιάξει για την κόρη μου; Νιώθεται η λαχτάρα να βρεις ποιος είσαι, πού πρωτοκράτησες στην αγκαλιά το μωρό σου, πού έχεις κρύψει τα παιδικά σου όνειρα;

Ψηλαφώ τις μνήμες της γειτονιάς και όλα τα γνώριμα πρόσωπα βρίσκονται εκεί. Κλείνω τα μάτια για να ξαποστάσουν οι θύμησες κι νιώθω όλο αυτό το βουητό στο κεφάλι, τις φωνές των γειτόνων, τις ειδήσεις για τον πόλεμο, τις ανάκατες πληροφορίες για βοήθεια από την Ελλάδα, τον καλοκαιρινό πανικό κάτω από τον καυτό ήλιο του Ιούλη του 1974. Ποιος μπορούσε να φανταστεί ότι θα ξεσπούσε όλο αυτό το κακό; Η ζωή μας κυλούσε όμορφα στις γειτονιές του χωριού μας. Όλοι ξέραμε για την πολιτική κατάσταση στη μάνα πατρίδα, για το πραξικόπημα στη

Λευκωσία, υποπευδύμασταν τα στημένα παιχνίδια των ισχυρών αλλά αυτό το κακό δεν μας περνούσε από το μυαλό!

Ήταν απόγευμα, 21 του Ιούλη όταν γυρίζαμε με τον Αχιλλέα και την κόρη μας από το σπίτι της αδερφής μου που έμενε στη Μόρφου. Ήμασταν ανέμελοι στο αυτοκίνητο και το παιδί τραγουδούσε

«Έπεψεν με η θκειά σου δα 'ξω  
τα σταφίθκια να συνάξω  
Έλειψέ την το σισάμιν  
σταφιδόπιττες να κάμει».

Όταν φτάσαμε στο χωριό αντικρίσαμε ένα χάος: μια βιασύνη, μια αναστάτωση, τον κόσμο να φεύγει με όποιο μέσο μπορούσε. Κανείς δεν μας είχε ενημερώσει γιατί κανείς δεν ήξερε τι ακριβώς θα συμβεί. Καθώς γεμίσαμε δυο πρόχειρες τσάντες –τι να πρωτοπάρεις, τι να αφήσεις; - συνέχιζα να ελπίζω. Έμενα αισιόδοξη και χαμογελούσα, σαν να μην καταλάβαινα τι επρόκειτο να συμβεί. Εξάλλου δεν άντεχα το αίσθημα της απελπισίας που κυριαρχούσε στην ατμόσφαιρα.

Αλλά όταν ο γείτονας, μου φώναξε ότι οι Τούρκοι στρατιώτες έστησαν μπλόκο και σταματούν τα αυτοκίνητα για έλεγχο άρπαξα την τρίχρονη κόρη μου στην αγκαλιά μου. Έπειτα έτρεξα και έτρεξα... μέχρι που τα πόδια μου δεν τα ένιωθα, όμως δεν σταμάτησα. Άκουγα τον Αχιλλέα πίσω μου κάτι να λέει, ένιωθα ότι σταματούσε ανά διαστήματα και σάρωνε με το βλέμμα του καχύποπτα την περιοχή.

Δύο ώρες αργότερα είχαμε απομακρυνθεί για τα καλά από το χωριό μας, τον Αϊ Γιώργη. Γύρισα να προτείνω στον Αχιλλέα να σταματήσουμε λίγο για να ηρεμήσω την Ελένη, την κόρη μας που εδώ και ώρα είχε αρχίσει να κλαίει δυνατά. Αυτό που συνειδητοποίησα όμως με έκανε να κοκαλώσω στη θέση μου. Ο Αχιλλέας δεν με ακολουθούσε, δεν ήταν πίσω μου. Η καρδιά μου άρχισε να χτυπά δυνατά. Έσφιξα την Ελένη στην αγκαλιά μου προσπαθώντας να βάλω σε μια σειρά τις σκέψεις μου. Το παιδί καταλαβαίνοντας την αγωνία μου είχε σωπάσει και είχε αφεθεί στον δυνατό ήχο των χτύπων της καρδιάς μου που έσπαγαν την απόλυτη σιγή του τόπου.

Βγαίνοντας από την κατάσταση πανικού που βρισκόμουν, άρχισα να σκέφτομαι τι πρέπει να κάνω. Ήξερα ότι έπρεπε να δράσω γρήγορα. Εξέτασα όλες τις πιθανότητες: να συνεχίσω στον δρόμο προς τη Λευκωσία –δεν μπορεί, είπα μέσα μου, κάτι θα έχουν σκεφτεί για να μας σώσουν εμάς που ο τουρκικός στρατός μπήκε στα χωριά μας – ή να γυρίσω πίσω να δω τι απέγινε ο Αχιλλέας; Και οι γονείς μου; Ο πατέρας έλειπε στα κτήματα από το πρωί. Τι θα κάνω, όμως, με τη μικρή; Πού μπορώ να την αφήσω ώστε να είμαι σίγουρη ότι είναι ασφαλής;

Εκείνη τη στιγμή ακούστηκε φρενάρισμα αυτοκινήτου, γύρισα και κοίταξα, έκανα ασυναίσθητα μια κίνηση με το χέρι και το αυτοκίνητο σταμάτησε στον χωματόδρομο. Κατάφερα να διακρίνω μια ηλικιωμένη, παλιά μας γειτόνισσα με τον άνδρα της. Άρχισα να τους διηγούμαι τι είχε συμβεί, ο άντρας της που υπηρέτησε για χρόνια στην βρετανική πρεσβεία στη Λευκωσία κάτι ψέλλισε για το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, τη «Συνθήκη των Εγγυήσεων» - δεν ήθελα να ακούσω τώρα για

τα σχέδια της Αγγλίας ή της Αμερικής ή της Ελλάδας. Ήθελα μόνο να βρω τους δικούς μου, τους αγαπημένους μου ανθρώπους. Τα δάκρυα που τόση ώρα συκρατούσα με κόπο άρχισαν να τρέχουν από τα μάτια στα μάγουλά μου. Της είπα για τον Αχιλλέα που έμεινε πίσω, τους γονείς μου που δεν βρήκα πουθενά. Το παιδί αποκαμωμένο έκλαιγε γοερά.

Τη γειτόνισσα, Μαρία τη λέγανε, δεν την γνώριζα και τόσο καλά. Την γνώριζε όμως η μάνα. Είχαμε φιλοξενηθεί πριν πολλά χρόνια στο εξοχικό της στην Πάφο. Ευκατάστατη, καλόκαρδη με μια κόρη στο Λονδίνο. Ήξερα ότι ήταν καλός άνθρωπος θα το κρατούσε το παιδί μου ασφαλές κι έτσι μέσα στην απελπισία μου της ζήτησα να πάρει τη κόρη μου μαζί της στην Πάφο. Με κοίταξε με απορία αλλά η απόγνωση στο βλέμμα μου δεν της άφησε πολλά περιθώρια.

- Είσαι σίγουρη ότι το παιδί θα θέλει να μείνει μαζί μου; ρώτησε σιγανά.

-Σε παρακαλώ κ. Μαρία δεν μπορώ να φύγω χωρίς τους δικούς μου. Πρέπει να τους βρω. Σίγουρα με χρειάζονται. Δεν θέλω να βάλω σε κίνδυνο τη ζωή του παιδιού μου...

-Πρόσεχε, κόρη και θυμήσου ένα τηλέφωνο...

Το κράτησα το νούμερο του τηλεφώνου σαν φυλακτό στο νου μου και καθώς απομακρυνόμουν δακρυσμένη την είδα την κ. Μαρία να κρατά την Ελενίτσα μου στην αγκαλιά της στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου. Το αυτοκίνητο ξεμάκρυνε και άκουσα να της τραγουδά

«Έπεψεν με η θκειά σου δα 'ξω  
τα σταφίθκια να συνάξω  
Έλειψέ την το σισάμιν  
σταφιδόπιττες να κάμει».

Πνιγμένη στις ενοχές μου άρχισα να τρέχω πίσω προς το χωριό φωνάζοντας τα ονόματα των αγαπημένων μου. Η ώρα περνούσε και εγώ είχα απογοητευτεί. Δεν βρήκα κανέναν τους. Κάθισα στη σκιά μιας ελιάς να ξαποστάσω και άκουσα βήματα. Κρύφτηκα πίσω από τη ρίζα του δέντρου, ακριβώς την ώρα που ξεπρόβαλλαν δυο στρατιώτες, δυο Τούρκοι στρατιώτες. Πλησίασαν το δέντρο αλλά φαινόταν σαν να μην με είχαν προσέξει. Προσπάθησα να κρατήσω την αναπνοή μου από φόβο ότι θα ακουγόμουν. Ο φόβος μου ήταν, όμως, αυτός που με πρόδωσε. Μια μικρή αθέλητη κίνηση και ένας αναστεναγμός και οι στρατιώτες με εντόπισαν και χωρίς να χάσουν την ευκαιρία με ακινητοποίησαν.

Προσπάθησα να αντισταθώ αλλά ήξερα ότι ήταν μάταιο. Από αυτό σημείο και μέχρι να φτάσω στις φυλακές οι αναμνήσεις μου είναι θολές. Ίσως γιατί κατά τη διάρκεια των 47 χρόνων που έχουν περάσει από εκείνο το απόγευμα της 21 Ιουλίου 1974 έχω αποφύγει να σκέπτομαι τον πόνο και την ήττα που ένιωσα τότε. Από την πρώτη μέρα που με πήγαν στη φυλακή άρχισαν τα βασανιστήριά μου. Δεν έπρεπε να παραιτηθώ από το δικαίωμα να ζήσω. Όχι, αυτή τη χάρη δεν θα τους την έκανα.

Το μόνο που μπορούσα να σκεφτώ ήταν πώς να αποδράσω. Περνούσα τις μέρες μου καταστρώνοντας σχέδια διαφυγής. Παρακολουθούσα κάθε κίνηση των νυχτοφυλάκων και φρόντιζα να μην φανερώσω τις προθέσεις μου. Την ιδέα της απόδρασης την πήρα κατά τη μεταφορά μας σε άλλες φυλακές. Πρόσεξα την αναστάτωση που δημιουργήθηκε κατά την μεταφορά και αποφάσισα ότι την επόμενη φορά θα εκμεταλλευτώ την κατάσταση αυτή.

Έτσι και έγινε, την επόμενη φορά, δυο μήνες μετά την φυλάκιση μου, βρήκα την κατάλληλη ευκαιρία. Με τις πληροφορίες που είχα μαζέψει σχετικά με τα ωράρια των νυχτοφυλάκων, η απόδραση ήταν σχετικά εύκολη. Ήταν καλά σχεδιασμένη - δεν είχα την πολυτέλεια να αποτύχω- και κανείς δε με πρόσεξε μέσα στην αναστάτωση που είχε δημιουργήσει μια συγκρατούμενή μου. Μόλις σιγουρεύτηκα ότι δεν με είχε ακολουθήσει κανείς επικοινωνήσα με την κ. Μαρία, μπήκα σε καράβι εμπορικό και έφτασα στον Πειραιά. Εδώ στη μεγάλη μας πατρίδα έπρεπε να ανασυντάξω τις δυνάμεις μου και να βρω τους αγαπημένους μου. Η κ. Μαρία μου έφερε την Ελένη δύο μέρες αργότερα από την Κάρπαθο όπου είχε διαφύγει για τον φόβο γενικευμένης σύρραξης. Όταν είδα την Ελένη μου ένιωσα τα πόδια μου να τρέμουν. Μόλις άκουσα να μου φωνάζει «ήρθες μαμάκα μου, μην ξαναφύγεις ποτέ» λιποθύμησα. Δεν ξέρω πόση ώρα ήμουν πεσμένη κάτω, πάντως όταν συνήλθα είδα την Ελενίτσα να μου κρατάει το χέρι. Φιλοξενηθήκαμε σε συγγενικό σπίτι για το πρώτο διάστημα.

Μόλις ανάρωσε το σώμα μου από τα βασανιστήρια που με είχαν υποβάλει, άρχισα να ψάχνω πληροφορίες για τον Αχιλλέα. Δυστυχώς, μετά από ένα τετράμηνο αναζήτησης δεν είχα καταφέρει να τον εντοπίσω. Ωστόσο αρνιόμουν να σκεφτώ την πιθανότητα να είναι νεκρός. Ευτυχώς που δεν τα παράτησα γιατί δύο μήνες αργότερα δέχτηκα ένα τηλεφώνημα από τον ίδιο τον Αχιλλέα, ο οποίος μου είπε ότι βρισκόταν στην Αθήνα μαζί με την μητέρα μου. Την επόμενη μέρα τον συνάντησα στον Πειραιά. Μόλις τον είδα, ένιωσα την ελπίδα να γυρίζει μέσα μου, ότι ίσως τα πράγματα θα μπορούσαν να ξαναγίνουν όπως τότε που ζούσαμε στην ησυχία του χωριού μας στο χρυσοπράσινο νησί μου.

Ωστόσο ήταν δεν τόσο εύκολο. Ο Αχιλλέας είχε μείνει ανάπηρος από τη σφαίρα του εχθρού και δυσκολευόταν να βρει δουλειά, έπρεπε να δουλέψω σκληρά για να μεγαλώσω τη κόρη μου αφού όλα μας τα υπάρχοντα έμειναν πίσω στο λεηλατημένο σπίτι μας στον Αϊ Γιώργη. Τα χρόνια πέρασαν αναζητώντας πληροφορίες για τον πατέρα. Η μάνα τον περίμενε, έβαζε πάντα το πιάτο του στο τραπέζι, τον καφέ του και στο τέλος έφυγε με τον καημό του αλλά και με την αγωνία για την αδερφή μου και την οικογένειά της που αρχικά εγκλωβίστηκαν και αργότερα αρνήθηκαν να εγκαταλείψουν το σπίτι τους στη Μόρφου. Είχαμε χαθεί για χρόνια και την συνάντησα γερασμένη και ανήμπορη το 2019 όταν μας έλαχε ο κλήρος να δώσουμε DNA για να ταυτοποιηθεί ό,τι είχε απομείνει από τον πατέρα στον πρόχειρο, ομαδικό τάφο έξω από τη Λευκωσία.

Ένα άγγιγμα στον ώμο με έβγαλε από τις σκέψεις μου. Η Ελένη στεκόταν δίπλα μου με κοίταζε ώρα πολλή και κάποια στιγμή ψέλλισε:

-Μαμά, ήρθε η ώρα να φύγουμε. Αυτές είναι μνήμες σκληρές, μην μένεις σε αυτές, είπε χωρίς καν να προσπαθήσει να κρύψει τη βιασύνη της να φύγει από το μέρος που μας γέμιζε τόση θλίψη.

-Πήγαινε εσύ και έρχομαι, είπα, γνωρίζοντας ότι δεν ήμουν η εικοσιπεντάχρονη κοπέλα που έτρεχε ώρες πασχίζοντας να γλυτώσει με ένα τρίχρονο στην αγκαλιά, αλλά μια εβδομηνταδύαχρονη με μια κόρη που πάντα κυλούσε μέσα στο αίμα της το μικρό μας χωριό όπου πρωτοκοίταξε τον ήλιο.

Προσπέρασα το σπίτι περπατώντας επίτηδες με βήμα αργό, προσπαθώντας με τα μάτια μου να απορροφήσω όλες τις πληροφορίες, πώς ήταν ο κήπος, σε ποια μεριά της αυλής είχαμε φυτέψει την κληματαριά μας, που έβαζε τα παιχνίδια της η μικρή μου Ελενίτσα...

Με βοήθησε η Ελένη να μπω στο αυτοκίνητο και μόλις άρχισε ο δρόμος της επιστροφής, έριξα μια τελευταία ματιά στο σπίτι πίσω μου και σκέφτηκα:

Μπορεί να τα κατάφερα στη ζωή μου αλλά σας παρακαλώ  
Αφήστε με να μπω, έχω αφήσει μέσα την ψυχή μου...

**Μαθήτρια: Αφροδίτη Μαραγκάκη, Α1**

**Υπεύθυνη καθηγήτρια: Άννα Σφακιανάκη, ΠΕ02**